

Sisäministeriö

kirjaamo@intermin.fi

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi pelastustoimen järjestämisestä

Viite: SM061:00/2015

Sisäministeriö pyytää lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta laiksi pelastustoimen järjestämisestä. Lakia sovellettaisiin pelastustoimen järjestämiseen, kehittämiseen, ohjaukseen ja valvontaan vuoden 2019 alusta lukien.

Pelastustoimi on voimassa olevan pelastuslain mukaan kuntien lakisääteistä yhteistoimintaa, jota hoitaa 22 alueellista pelastuslaitosta. Esityksessä pelastustoimen järjestämisvastuu ehdotetaan säädettäväksi niille viidelle maakunnalle, jotka ylläpitävät yliopistosairaala: Pirkanmaalle, Varsinais-Suomelle, Pohjois-Savolle, Pohjois-Pohjanmaalle ja Uudellemaalle. Nämä maakunnat järjestäisivät pelastustoimen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lakiesityksen 10. §:ssä tarkoitetuilla yhteistyöalueilla.

Yleistä

Maakuntaudistuksen tarkoituksena on luoda vahvoja itsehallintoalueita, joilla yhteinen hallinto tuottaa synergiaetuja. Pelastustoimen uudistuksen tarkoituksena on varmistaa tehokas ja yhdenmukainen pelastustoimi koko maassa. Pelastustoimen järjestämisestä Suomessa vastaavat jatkossa viisi maakuntaa, joilla on yliopistosairaala ja jotka vastaavat kiireellisistä ensihoitotehtävistä.

Esityksessä lakia perustellaan sillä, että pelastustoimen järjestelmästä on muodostunut hajanainen, se ei tue resurssien tehokasta käyttöä eikä myöskään toiminnan kehittämistä. Lain odotetaan parantavan mahdollisuuksia hallita tietoyhteiskuntavaikutuksia.

Pelastustoimen järjestämislain antamisen jälkeen on tarkoitus uudistaa nykyinen pelastuslaki. Tavoitteena on pelastustoimen toimintamallien kansallinen yhtenäistäminen, ohjauksen tehostaminen ja tehtäväkuvan tarkistaminen viranomaisyhteistyön tiivistämisen näkökulmasta. Pelastuslain uudistaminen toteutettaisiin siten, että uudistettu pelastuslaki tulisi voimaan vuoden 2019 alussa maakuntien ja uudistettujen pelastuslaitosten aloittaessa toimintansa.

Pelastustoimi Pohjanmaalla

Pohjanmaan pelastuslaitos huolehtii tällä hetkellä 12 kunnan pelastustoimesta 220 kilometriä pitkällä alueella, jolla on 150 000 asukasta. Aukasta 48 prosentilla äidinkieli on suomi, 46 prosentilla ruotsi ja 6 prosentilla jokin muu kieli. Vaasan kaupunki toimii vuonna 2004 perustetun Pohjanmaan pelastuslaitoksen isäntäkuntana. Pohjanmaan pelastuslaitoksella on sopimus Vaasan sairaanhoitopiirin kanssa ensihoitotehtävistä sekä potilassiirtojen järjestämisestä mahdollisimman taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

**KORSHOLMS KOMMUN
MUSTASAAREN KUNTA**

Mustasaaren kunta
Keskustie 4
65610 Mustasaari
06 327 7111
www.mustasaari.fi

Mustasaaren kunnan näkemys

Mustasaaren kunta vastustaa ehdottomasti esitettyä mallia, jossa viisi yliopistosairaala ylläpitävää maakuntaa vastaisi muiden maakuntien pelastustoimen järjestämisestä. Tällä esityksellä rapautetaan maakuntien itsehallinnon perusteet, koska maakunnat asetetaan eriarvoiseen asemaan siinä, voisivatko ne vastata itsenäisesti niille annettavista tehtävistä vai ei.

Pelastustoimen järjestämisvastuun keskittämistä viidelle maakunnalle, joilla on yliopistosairaala, perustellaan sillä, että muilla maakunnilla ei ole riittäviä edellytyksiä järjestää ja tuottaa pelastustoimen palveluja. Tästä ei ole esitetty mitään konkreettisia todisteita lakiesityksen perusteluissa.

Esitys merkitsee, että jo olemassa olevia yhteistyömalleja Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan pelastuslaitosten välillä pirstotaan, sillä maakunnilla tulee olemaan eri vastuumaakunnat.

Mustasaaren kunta haluaa painottaa sen merkitystä, että maakuntien palveluiden tulee muodostaa yhtenäinen kokonaisuus, jonka puitteissa on määrä kehittää liikkuvia palveluja edelleen. Pelastustoimi, ensivastehoito ja kiireellinen ensihoito ovat merkittävässä osassa, kun integroitua sosiaali- ja terveydenhuoltoa rakennetaan maakunnan tasolla. Mustasaaren kunta katsoo, että järjestämis- ja tuotantovastuun tulee olla samalla maakunnalla, joka vastaa muusta sosiaali- ja terveydenhuollosta, jotta palvelujen integrointiin ja niiden kehittämisen johtamiseen olisi käytännössä tosiasiallisia mahdollisuuksia. Kokonaisista palveluketjuista päätettäessä on välttämätöntä, että kiireellinen hoito sisältyy samaan päätöksentekoon. Muutoin luodaan jälleen useita päällekkäisiä tasoja, joilla voi olla eri intressit.

Mustasaaren kunta haluaa nostaa esiin vapaaehtoisten palokuntien ja pelastustoimen välisen yhteistoiminnan merkityksen. Yhteistoiminnalla on suuri merkitys paikallistuntemuksen ja nopean toiminnan varmistamiseksi etenkin saaristoalueilla. Tätä yhteistoimintaa tuetaan parhaiten siten, että toimijoita johdetaan saman organisaation eli maakunnan puitteissa.

Pelastustoimen järjestämisestä vastaava maakunta tekee muiden yhteistyöalueeseen kuuluvien maakuntien kanssa valtuustokausittain yhteistyösopimuksen. Yhteistyösopimuksessa sovitaan pelastustoimen palvelutasosta, pelastustoimen järjestämisen rahoittamisesta, yhteistyöalueen maakuntien investointisuunnitelmasta, häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisen edellyttämistä toimenpiteistä sekä muusta pelastustoimen yhteistyöstä. Valtioneuvosto vahvistaisi joka neljäs vuosi valtakunnalliset tavoitteet ja tarvittaessa erikseen kullekin maakunnalle lainsäädäntöä täydentävät strategiset tavoitteet.

Esitetty ylhäältä ohjautuva malli on hankala ja moniportainen, eikä se tee hallinnosta yksinkertaisempaa tai halvempaa. Liian vahva keskittäminen ja rajaaminen, joka ei vastaa muita hallintorajoja, tekee loogisen ja tehokkaan yhteistyöalueen rakentamisen maakunnan tasolla mahdottomaksi.

Esitetty jako viiteen pelastustoimen järjestämisestä vastaavaan maakuntaan johtaa ilmeiseen demokratiavajeeseen. Esitys merkitsee toiminnan siirtämistä yksiköille, joiden päätöksentekoon tai pelastustoimen palvelujen kehittämiseen suurimmalla osalla maakunnista ei ole mitään mahdollisuutta osallistua. Pohjanmaan maakunnalla ei tule olemaan edustusta Varsinais-Suomen maakunnan päättävissä toimielimissä, jotka päättävät Pohjanmaan pelastustoimesta vuodesta 2019 lukien. Pohjanmaan maakunnan asukkaat, mukaan lukien Mustasaaren kunnan asukkaat, asetetaan eriarvoiseen asemaan Varsinais-Suomen maakunnan asukkaiden kanssa.

Pohjanmaan maakunnan asukkaista 49,8 prosenttia puhuu äidinkielenään ruotsia ja 44,6 prosenttia suomea. Pohjanmaan maakunta on järjestänyt pelastustoimen valmiutensa ja kiireellisen ensihoidon niin, että ne toimivat niillä kielillä, joita asukkaat käyttävät arjessa. Tämä asiantuntemus tulee säilyttää ja sitä tulee kehittää siinä maakunnassa, joka rakentaa Pohjanmaalle sosiaali- ja terveydenhuollon kahdella kielellä.

Pelastustoiminnan rahoitus sisältyy siihen osaan maakuntien rahoitusta, joka perustuu asukaslukuun ja joka muodostaa noin 10 prosenttia rahoituksesta. Julkistetut laskelmat osoittavat huolestuttavia lukuja Pohjanmaan maakunnalle, joka monista muista maakunnista poiketen saisi vähemmän rahoitusta kuin nykytilanteessa.

Mustasaaren kunta vastustaa sitä, että paloautot ja muu pelastustoimen kalusto siirtyisivät viiden järjestämisvastuussa olevan maakunnan omistukseen.

Yhteenvedona Mustasaaren kunta toteaa, että hallituksen esitys laiksi pelastustoimen järjestämisestä merkitsee niin suurta poikkeamista maakunnan itsehallintoperiaatteesta, että lakiesitys on käsiteltävä perustuslakivaliokunnassa.

Mustasaaren kunnanhallitus

Rurik Ahlberg
Kunnanjohtaja

Linda Jakobsson-Pada
Hallintojohtaja

